

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Cena celoletna po pošti K 48.—, za Ljubljano K 36.—
 polletna " " " 24.— " " " 18.—
 četrtletna " " " 12.— " " " 9.—
 mesečna " " " 3.— " " " 3.—
 Redništvo in uprava: Kopitarjeva ulica 6. — Telefon 50.

inzerati: Enostolpna poltversta (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vna., za dva- in večkrat po 45 vna. — Ob sobotah dvojni tarif. — Poslano: Enostolpna poltversta K 1.—. — Izhaja vsak dan, izveniški nadelja in praznike, ob 3. uri popoldne.

Italija ovira priznanje države SHS.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Pariz, 4. februarja. Na mirovni konferenci zagovarjajo samo francoski zastopniki rumunske zahteve, medtem, ko jih drugi smatrajo za preširane. Listi pišejo, da Italija še vedno stavi zapreke, da bi

se priznala država SHS. Francosko časopisje ne zagovarja posebno jugoslovanske stvari. Vendar se misli, da se bo kljub velikim zaprekam dosegel sporazum med Jugoslavijo in Italijo.

Sklicanje državnega veča.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 5. V vladnih krogih se govorilo, da se državno veče skliče v najkrajšem času. Vse stranke žele, naj bi se državno veče kmalu sešlo, temur ne bodo vlada stavljala nobenih ovir. Naznanila bo

prvo sejo, kakor hitro bo pripravljen zborovalni prostor, ki bo v starem poslopju skupštine in ne v starem konaku, kakor se je pred kratkim poročalo.

Izstradalna vojska proti Sloveniji.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 5. februarja. Kakor je Vaš dopisnik zvedel, odhajajo vsak teden iz Hrvaške vsi vagoni prisiljen na Dunaj in v Grac, medtem ko za Slovenijo ni mogoče dobiti prevoznih dovoljenj. V novi vladi Hrvaške sicer ne bodo več imeli poverjenstva za prehrano, zato pa zdaj sau-

jejo akcijsko družbo za nakup in izvoz. Predsednik te družbe bo bivši poverjenik za prehrano Marković. Družba bo po svojih komisijah nakupovala in prodajala živež v inozemstvo — v Slovenijo, izstradalna vojska se bo torej nadaljevala.

Sporazum med Srbi in Rumuni.

Mirovni posvet se uspešno razvija.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Pariz, 4. februarja. Eden izmed treh članov konference je izjavil, da je zadovoljen z današnjimi rezultati. Srbi in Rumuni so pripravljeni za medsebojni spo-

razum. Vprašanje zveze narodov še ni definitivno odloženo. O končni določitvi vojne odškodnine, bodo prisotni tudi zastopniki Nemčije.

Stavka v Trstu.

Trst, 4. (Lj. k. 14) Včeraj so železnice nadaljevali stavko in jo nadaljujejo tudi danes. Oblasti so izvršile celo vrsto omejitev, ki so v zvezi s stavko. Po listu »La Nazione« je bilo dosti aretiranih 39 železničarjev (večinoma Slovancev), ki so se udeležili stavke. Ta lastkoradni list

besno hujska proti slovenskim in nemškim železničarjem in jih ovaja, češ, da stavka ni bila proglašena iz gmočnih razlogov, nego iz političnih po takih elementih, ki so sovražni italijanski upravi. Socialno-demokratsko glasilo »Il Lavoratore« in »Edinost« ostro obsojata to zavratno pisa-

Nova vojska.

Val pošteni ljudje so se oddahnili, ko se je ameriško odposlanstvo ponudilo, da zariše na Koroškem začasno mejno črto in tako prepreči nadaljnje prelivanje krvi. Slovenci smo bili pri tem v nevarnosti, da preide v nemško upravo kakšen kos naše dežele, ki bi moral spadati k Jugoslaviji, toda še večja nesreča je brezpotrebno streljanje, ko svet že sklepa mir. Vedeli smo, da bo končno besedo govoril mirovni posvet, od čigar pravičnosti pričakujemo, da nam bo dal, kar je našega.

Sedaj pa so Nemci začeli novo vojsko na Štajerskem. Včeraj so nenadoma na vse zgodaj napadli mesto Radgono in naše čete se se morale umakniti na most, ki vodi preko Mure. S tem je premirje, ki je vladalo na naši severni meji, pretrgano in boji se bodo začeli znova.

Kakor vsa druga nemška podjetja, tako je tudi ta napad nemško časopisje pripravljalo s hujskanjem. Neki vsenemški list je pozival Štajerce, naj napadejo in preženejo slovanske čete, češ, koroški Nemci so storili isto — in kaj se jim je zgodilo? Da je bil napad dobro pripravljen, spričuje dejstvo, da se ga je udeležilo tudi prebivalstvo mesta Radgone, ki je streljalo iz hiš na umikajoče se slovanske čete. Nemško tolpo so vodili nemški častniki, torej se nemška vlada ne bo mogla zopet izgovarjati, da je napad le izraz odpora razsujenega prebivalstva.

S tem je za mednarodno komisijo, ki preiskuje naše obmejne razmere, položaj dovolj pojasnjen. Vedela bo, kje naj išče krivce za zločinstva na meji. Toda tudi za nas je radgonski slučaj poučen. Dokazuje nam, da imamo opraviti z nasprotnikom, ki mu eno hudodelstvo daje poguma k drugemu. Dovolj je bilo naše potrpežljivosti, sedaj je mera polna. Za vsa nasilstva, ki se zgodijo na severni meji in v Nemški Avstriji našim ljudem, bomo morali odgovoriti s silo doma. Če Nemci zapirajo naše ljudi, bomo mi morali zapreti njihove; če izganjajo naše dijake, bomo mi morali izprazniti njihove šole; če plenijo in pogajajo, bomo morali skrbeti da ne pride do droblina živeža preko naše meje. In če oni napadajo, se bomo mi znali braniti.

ije italijanskega radikalca in fanatika. Mimo drugega piše »Edinost« k umazani pisavi omenjenega lista: »Ne, »La Nazione« se ne upa reči kar naravnost, temveč se zvija kakor gad in skuša zasaditi svoje strupene zobe — kam? — v živo telo našega naroda.« Železniški stavki — po »Nazione« stavkajo večinoma slovenski in kvečjemu še nemški železničarji — podtika namene, ki naj bi, ako bi bili resnični, dovedli stavkovce v ostro navskrižje s kazensko oblastjo... »In zakaj to podlo ovadništvo?« vprašuje nadalje »Edinost«. Ker so stavkujoči železničarji baje večinoma Slovenci ali kvečjemu še Nemci! Za železničarji pa naj bi prišli na vrsto dru-

gi ljudje, ki so se bavili s politiko itd. Preiskave, zapor, internacija, izgoni itd. Hinahe! zaključuje »Edinost«. »Der grösste Schuft im ganzen Land, das ist und bleibt der Denuziator!« Tržaška »Nazione«, ki se izza prvega dne svojega izhajanja naravnost koplje v ovadništvo, naj si pač ta izrek zapiše neizbrisno za ušesa.

Trst, 4. (Lj. k. u.) Stavka pekovskih delavcev je nehala včeraj, ker so tokom dne izplačali glavni pekovski podjetniki svojim delavcem obljubljenih sto kron na račun do definitivne ureditve plač v lirah. Pričakuje se, da slede tudi drugi manjši pekovski podjetniki.

Jugoslovani drže Radgono.

Ljubljana, 5. februarja. (Lj. k. u.) Po zadnjem poročilu iz Radgone, ki je došlo ob 3. uri zjutraj, predno je bila zveza med Omurekom in Radgono pretrgana, je naš položaj v mestu ugoden. Oba mosta sta v naših rokah, ravnotrsko tudi mesto. Le na severovzhodnem robu se še drže nemške

patrulje. Naša ojačenja so dospela.

Nemci imajo velike izgube. Ujeli smo tri neranjene Nemce in dva težkoranjena. Naše izgube so: poveljnik nadporočnik Zeilhofer lahko ranjen, 2 vojaka mrtva, 12 ranjenih. Vsled pretrgane zveze ni od treh zjutraj nadaljnjega poročila.

Meščanski boji v Bosni.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Mostar, 3. februarja. (Zakasnelo.) Javljajo nam, da se v Hercegovini dogajajo še vedno krvavi izgredi. Kljub nastopu srbske vojske nemirov ni mogoče preprečiti. Napadeni so bili mnogi mohamedanci. V Nevesinju so pravoslavni rezali muslimankam prsi, nosove, odtrali jim kože z glave. V mostarski okolici je mnogo ranjencev. Nasilniki ne napadajo samo oseb, ampak

tudi imetje. Med muslimani vlada veliko gorenje.

V Nevesinju so odšli: poveljnik v Mostaru Banković, pravoslavni vladika in katoliški škof, da posredujejo. Vendar je bilo njih posredovanje doslej brezuspešno. Če se gibanje ne zatre, se je bati, da pride do prave meščanske vojske.

Izgredi vsled pomanjkanja.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Vis, 5. februarja. Danes je prišlo tu do velikih nemirov in demonstracij radi pomanjkanja živil. Demonstranti so nava-

ljili na trgovine z dragocenostmi, ter na zaloge blaga in živeža. Množica je oborožena. Mir še ni upostavljen.

Delavski nemiri na Angleškem.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Lugano, 5. februarja. »Secolo« javlja o velikem stavkarskem gibanju na Angleškem. List sodi, da je položaj zelo resen. Stavkati je začelo več 100.000 delavcev.

Rotterdam, 4. februarja. (Lj. k. u.) Glasom dun. kor. urada poročajo iz Glasgowa, da je 10.000 delavcev zasedlo mesto.

Nemška nasilstva zoper graške Slovence.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 4. februarja:

Na ultimatium, ki ga je bila naša deželna vlada v nedeljo poslala nemško-štajerski deželni vladi v Gradcu, sta odgovorili graška in dunajska vlada. O teh odgovorih poroča Dunajski kor. urad tako-le: 1. Dunaj, 3. februarja. Državni urad za zunanje stvari, kateremu je bila graška vlada priobčila protestno noto deželne vlade za-

Slovenijo, je ljubljanski Narodni vladi sporočil, da je devet jugoslovanskih državljanov v Gradcu zaradi tega stavljenih pod policijsko nadzorstvo, ker je razpoloženje prebivalstva zaradi mariborskih dogodkov, kar je umevno, tako razdraženo, da ni mogoče prevzeti nobenega jamstva za varnost življenja jugoslovanskih državljanov, in ker je zahteva po povračilnih ukrepih naraven izliv ljudske volje. Kljub temu je nemško-avstrijska vlada pripravljena, preklcati graške konfinacije, ako se istočasno razveljavijo vsi persekucijski ukrepi zoper Nemce na spornem ozemlju. Z vsem

poudarkom mora državni urad za zunanje stvari protestirati proti ponovni trditvi jugoslovanske vlade, da se je nemško-avstrijska vlada odpovedala državnim vladarskim pravicam (staatliche Heheitsrechte) v spornem ozemlju. Ako se opira ta trditev na brzojavko z dne 22. januarja 1919, ki se nanaša na volitve v nemško-avstrijsko skupščino, tedaj poudarjamo, da se je v tej brzojavki izključno in jasno izjavilo, da nemško-avstrijska vlada v ozemlju, ki je upravljajo Jugoslovani, do odločitve na mirovnem kongresu ne bo izvajala nikakršnih državnih vladarskih pravic glede državne pripadnosti. Vojaška zasedba seveda ne izključuje dejanskega izvrševanja vladarskih pravic, nikakor pa glasom izrecnih, nedavno podanih izjav ententinih sil ne more odločilno poseči v pravno vprašanje državne pripadnosti. Nota državnega urada končuje s prošnjo za takejšnji brzojavni odgovor o preklcatu prisilnih odredb zoper Nemce v spornem ozemlju. — Iz Gradca pa poroča Dunajski kor. urad istega dne nastopno: Na protestno brzojavko deželne vlade za Slovenijo z dne 2. februarja v zadevi ukrepov, odrejenih zoper v Gradcu stanujoče Slovence, je štajerska deželna vlada odgovorila tako-le: »Trditev, da je dunajska vlada zakonitost sedanje jugoslovanske uprave v spornem ozemlju priznala, je glasom sporočila nemško-avstrijskega državnega urada za zunanje stvari napačna, torej so prav tako napačne tudi vse iz tega izhajane posledice. Očitno izprevrčanje je, ako se težka in neutemeljena zatiranja ter omejitve osebne svobode, ki jih je odredil general Maister, označujejo kot zakoniti upravni ukrepi, dočim se naše začasne povračilne odredbe, ki se s tamošnjimi ukrepi soloh ne dajo primerjati, označujejo kot mednarodnemu pravu nasprotujoče provokacije. Sploh pa se je stvar z ozirom na neutemeljene pretnje zoper ljubljanske Nemce v nadaljno poslovanje odstopila državnemu uradu za zunanje stvari.« — Ta dvojni odgovor je kaj zanimiv, ker priča, kako neprijetna je Nemcem konstatacija, da so se 22. januarja 1919 uradno izjavili, da se do odločitve na mirovnem kongresu izrečno odrekajo vsake vladarske pravice na ozemlju, ki ga upravlja ljubljanska vlada. Nemški odgovor to izjavo priznava. Iz tega pa logično sledi, da tudi Nemci priznavajo, da more vse vladarske pravice na tem ozemlju tačas pravnoveliavno vršiti edino le ljubljanska vlada. Nihče ne trdi, da je nemški državni urad s svojo izjavo prejudiciral pariški konferenci, a naša uprava v Mariboru je s to njegovo izjavo celo od nemške strani legalizovana. Vzdrževanje reda in miru je ena prvih dolžnosti in pravic, izviročih iz vladarstva (Gebietshoheit). — Potemtakem je naša uprava storila zgolj svojo po sebi umljivo dolžnost, ko je v Mariboru vnovčala zopet red, potem ko so bili Nemci po dovršeni manifestaciji pred ameriško misijo z orožjem in silo napadli naše vojake in vojarje. Če so Nemci »kot povračilo« za čine, utemeljene v dolžnostih in pravicah vladarstva, odredili persekucije čisto mirnih ljudi v Gradcu, to ni represalija, ampak samovoljnost. Da bi

konfinacija mirnih graških Slovencev, med njimi enega 82- in enega 74-letnega starčka, bila potrebna za vzdrževanje reda v Gradcu, tega pač nihče ne more trditi. Da je bila konfinacija potrebna v varstvo življenja konfiniranih gospodov, ta izgovor pač ne zasluži resnega uvaževanja! Konstatiramo, da ni bil na dan graških konfinacij noben Nemec na naših tleh iz političnih razlogov ovrzan v svobodnem gibanju. Če je kdo bil ta dan v zaporu, je to bil preiskovalni zapor zaradi konkretnih sumov kaknega zločina. Nota nemško-avstrijske vlade zahteva odstranitev vseh persekucijskih odredb proti Nemcem, ne navaja pa nobene konkretne tale naredbe ali takega ukrepa. Takšne pavšalne zahteve ne morejo odtehtati naše konkretne zahteve, da naj se razveljavijo izrivajoče samovoljne konfinacije v Gradcu. Ker se tej naši upravičeni zahtevi ni ugodilo, je bila dežela vlada za Slovenijo danes popoldne žal prisiljena, da provokacijo odgovoriti z represalijo in odrediti konfinacijo devetih v Ljubljani živelih Nemcev. Odredila je omejitve svobode natančno po graškem vzorcu. Seveda odpadejo te omejitve, čim sporoči graška vlada, da je vse proti slovenski devetorici odrejene omejitvene ukrepe preklicala in dejansko razveljavila.

V Ljubljani so konfinirani ti le Nemci: profesor dr. Binder, odvetnik dr. Eger, notar Galle, general p. Kleinschrodt, bančni ravnatelj Klimpel, ravnatelj Pammer, arhivniški tajnik dr. Plautz, profesor Vesel in šolski ravnatelj Weinlich.

Cesko-slovaška vlada v Požunu.

Požun, 4. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Čehoslovaška vlada se je danes iz Ziline preselila v Požun. Dasi ravno so Madžari na vse moč očene načine nagajali temu zgodovinskemu dogodku, se je prihod posebnega vlaka z vlado vršil brez neprilik. S tem vlakom so prišli: Jugoslovanski poslanik v Pragi Ivan Hribar, češki pooblaščenec na Dunaju Tusar, češki pooblaščenec v Budimpešti dr. Hodža, kot zastopnik urada za tujce v Pragi Jan Masaryk, mnogo članov narodne skupščine, japonski polkovnik Hirajama, stotnik Coolidge ter zastopniki inozemskih časopisov. Ob pol 11. uri popoldne so strelili iz topov naznanili prihod vlaka, s katerim so se pripeljali ministri dr. Šrobar, Stanek in dr. Soukup ter ostali gostje. V sprejemnem salonu na kolodvoru je požunski veliki župan Zach pozdravil zastopnike vlade. Pozdravil je tudi zastopnika Jugoslavije Hribarja. Govorili so nadalje pobočnik vojnega ministra Stefanka, v imenu Angležev stotnik Coolidge, polkovnik Hirajama, italijanski general Buriani, ki je v svojem govoru povdarjal, da so se Čehoslovaki in Italijani skupno borili proti sovražniku, in slavil Čehoslovaško armado. Živahno pozdravljen je nato povzel besedo francoski polkovnik Achar d kot zastopnik francoskega poslanika v Pragi, ki je izrazil svoje veselje, da more biti med čehoslovaškimi zavezniki v trenutku, ko stopajo na tla mesta, ki bo za vedno združeno z domovino. V imenu narodne skupščine je govoril poslanec

Udržal. Minister Stanek je nagovoril z nastopnimi besedami poslanika Ivana Hribarja: Podajmo si roke preko tega ozemlja z jugoslovanskimi brati, ki so v najhujših bojih stali na naši strani. — Govornik se je spominjal na tri palice Svatoplukove ter je izrazil prepričanje, da bo tvorila zveza med čehoslovaško vlado in vlado SHS nepremagljivo trdnjavo proti berlinski bojažljivosti na vzhodu. Želi, da bi se kakor pri današnji slavnosti tudi v bodoče vršilo delo za dobrobit obeh narodov. Nato se je odpela pesem »Gde domov muje, nakar je odšla vlada na svoj novi sedež, kjer je minister dr. Šrobar sprejel deputacije katoliške in evangelske cerkve, uradništva, teologe, zastopnike mesta, trgovske zbornice ter nemškega narodnega sveta v Požunu, katerim je na njihove izjave lojalnosti odgovarjal v slovaškem kakor tudi v nemškem in madžarskem jeziku. Pozneje se je vršila reduta, na katero je bilo povabljenih nad 300 oseb. Poslanec dr. Blano je pozdravil jugoslovanskega poslanika Ivana Hribarja in mlado jugoslovansko državo, ki izkazuje zvesto ljubezen na čehoslovanski državi. Poslanik Hribar je opozarjal v svojem odgovoru na sorodstvo slovaškega in slovenskega plemena, katerih imena že dokazujeta, kako blizu si stojita. Oba naroda si morata podati roke, ki se ne smejo nikdar ločiti. Požun mora tvoriti vrata v jugoslovansko državo. Hribar je pozval Slovake, naj bi živeli ne ločeno od bratov Čehov. V tem bratstvu bodo Slovani nepremagljivi ter tvorili močno trdnjavo proti tujim vpadom. Nato je poslanik dr. Hodža napil slovenskemu in čehoslovaškemu bratstvu in trdni zvezi med obema narodoma. Govorili so še Jaroslav Kvapil, italijanski divizionar generalni major Buriani in poslanec Udržal, nakar je veliki župan Zach prebral dopisne brzojavne pozdrave. Popoldne je bila slavnostna predstava »Prodana nevesta«, ki se je zvečer ponovila.

Premirje med Poljaki in Ukrajinci.

Stanislavov, 4. februarja. (Lj. k. u.) Ukrajinski tiskovni urad poroča uradno: Dne 21. januarja je angleška misija, ki se mudi v Lvovu, predlagala ukrajinskemu višjemu vojnemu poveljstvu svoje posredovanje, da se doseže premirje med Poljaki in Ukrajinci. Misija je ukrajinskim zastopnikom stavila nastopna vprašanja: 1. Ali bi bilo ukrajinsko vrhovno vojno poveljstvo pripravljeno skleniti premirje s Poljaki na podlagi določitve demarkacijske črte med obema strankama? 2. Kako nameravajo Ukrajinci urediti svoje odnose napram poljskim manjšinam? Ta vprašanja je izročilo ukrajinsko vrhovno vojno poveljstvo državnemu tajništvu, ki je angleški misiji nastopno odgovorilo: Ukrajinsko državno tajništvo želi istotako, da se konča prelivanje krvi. Zato nima državno tajništvo ničesar proti sklenitvi premirja s Poljaki. Zato predlaga kot že gotovo demarkacijsko črto med ukrajinskimi in poljskimi četami črto reke San s pogojem, da

bi ta črta ne bila končnoveljavna za zahodno mejo ukrajinske države, temveč bila je vojaškega pomena za čas premirja, to se pravi, za oni čas, dokler se ne določi definitivna meja na mirovni konferenci ali pa na podlagi dogovora med obema narodoma. Kar se tiče odnošajev Ukrajincev do poljskih manjšin, izjavlja ukrajinsko državno tajništvo, da stoji na stališču ukrajinskega narodnega sveta, znanem že od prej, na čigar podlagi naj dobe vse narodnostne manjšine popolno svobodo in jamstvo za neomejen narodni, kulturni in gospodarski razvoj.

Amerika Evropi.

Washington, 4. (Lj. k. u.) (Brezlično.) V kratkem bodo baje razveljavili veliko število izvoznih omejitev, zlasti omejitve za izvoz pšenice, rži, ovsa, ječmena in pa sladkorja. 87 holandskih parnikov, ki so bili v marcu pr. l. rekvirirani, se je vrnilo na Holandsko.

Tokio, 4. (Lj. k. u.) Glasom dunajskega korespondenčnega urada poroča »Morning Post« iz Newvorka, da je vlada stavila kongresu predlog, naj se dovoli vsota ene milijarde dolarjev za preskrbo Evrope vstevši sovražne dežele z živili.

Nemiri v Nemčiji.

Magdeburg, 4. februarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Včeraj ponoči je zakrivila približno 80 mož broječa obojena tolpa v vojaških uniformah hude izgrede. Izpustili so iz justične palače približno 160 jetnikov.

Bremen, 4. februarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Že včeraj popoldne in zvečer so se začeli boji v okolici mesta. Bremenčani so imeli 7 mrtvih. Na strani divizije Gerstenbergove je bilo 12 ljudi ubitih. Število ranjenih je na obeh straneh približno 40. Danes zjutraj se je začel napad z vsemi sredstvi moderne vojne tehnike. V prvih popoldanskih urah je delavska stranka ustavila boj in se začela umikati na Gröpslingen. Male čete se še branijo v mestu. Ob 6. uri zvečer so vladne čete vdrle v mesto in so zasedle Glavni trg, Mestni dom in borzo.

Mednarodni socialistični posvet.

Bern, 4. februarja. (Lj. k. u.) Švicarska brzojavna agentura poroča: Mednarodni socialistični kongres je danes nadaljeval posvetovanje. Huysmans je naznanil, da je danes zastopanih 23 dežel s 886 delegati. Kot prvi govornik je povzel besedo ministrski predsednik Eisner, ki je izrazil uverjenje, da nemški narod rabi enotno socialno demokracijo, da zmaga izpreminjevanje časov. Nemčija se mora pred internacionalo oddolžiti na ta način, da prednjači na poti do socializma. Govornik je nato pojasnjeval značaj nemške revolucije in ugotovil, da ni nikjer na svetu stremenje mas, izpopolniti novo ljudsko vlado v socialističnem duhu, tako močno kot v Nemčiji. Svetovna zgodovina ne pozna vojne, v kateri bi vsakdo, ki bi hotel,

le tekom bojevanja z vso zgodovinsko jasnostjo spoznal, kdo je zakrivil to vojno. Nemški socialisti večine in njihovi zastopniki so končno jasno priznali, da so se 4 in pol leta nahajali v zmoti. Naloga nemške socialne demokracije bi morala biti, da se postavi proti vojni in si s tem zagotovi pravico, da v trenutku, ko se Nemčija zruši, deluje zanjo moralno. Velinski socialisti so za vojno velik del krivde vzeli nase, ker s svojo politiko niso le podaljšali vojne, marveč so pomagali, strmoglaviti Nemčijo v brezdnost. Ne smemo postaviti Berna, je zaključil govornik, ne da bi zaobljubili, da se hočemo do smrti zvesto bojevati za svobodo človeštva in za socializem. Socializem mora zmagati. Gustav Müller, član vodstva švicarske stranke je izjavil, da odklanja njegova stranka odgovornost za stari sistem. Vse vlade, je dejal govornik, so odgovorne za vojno.

Iz pokrajine.

kr Srbsko Narodno gledališče v Novem Sadu so po štirih letih prestanka otvorili dne 25. januarja s svečano predstavo. Regent Aleksander je poslal pozdrav, na vznočju sta bila vojvoda Bojović in G. Gavrilović.

kr Oseben promet med Ljubljano in Borovnico. S 5. svečanom se upeljejo med Ljubljano in Borovnico naslednji vlaki za osebni promet: Vlak št. 5, odhod iz Ljubljane ob 7. uri 1 min. zjutraj, prihod v Borovnico ob 7. uri 23 minut zjutraj; vlak št. 866 odhod iz Borovnice ob 8. uri 6 minut zjutraj, prihod v Ljubljano ob 9. uri zjutraj; vlak št. 823 odhod iz Ljubljane ob 5. uri 10 min. popoldne, prihod v Borovnico ob 6. uri 9 minut zvečer; vlak št. 810 odhod iz Borovnice ob 6. uri 37 minut zvečer, prihod v Ljubljano ob 7. uri 15 minut zvečer.

kr Samomor dijaka. Dijač prvega razreda na zagrebški trgovski akademiji Prodanović je koncem prvega semestra padel iz treh premetov. Šel je domov k očetu v Ljaju in mu povedal nesrečo. Oče se je tako razburil, da je sina zapodil iz hiše. Le-ta je vzel puško, odšel v gozd in se ondi ustrelil.

kr Slaboumna ženska, stara 24 let se pogreša od 1. januarja tega leta. Postave je velike, črnih las, oblečena v rjavi obleki, povrh ima veliko črno ruto. Obute ima moške čevlje. Uljudno se prosi onega, ki bi kaj vedel o njej, da to sporoči na naslov: Terezija Mlakar, vas Kamni potok šte. 2, pošta Trebnje, Dolenjsko.

kr Državna posredovalnica za delo. V preteklem tednu (od 27. jan. do 2. febr. t. l.) je iskalo delo 177 moških in 77 ženskih delavskih moči. Delodajalci so iskali 35 moških in 47 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 56. Od 1. januarja 1919 do 2. februarja 1919 je iskalo delo 1336 delavskih moči, delodajalci so pa iskali 542 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 96. Delo iščejo pisarniške moči (281), trgovske moči (131), sluge za trgovine in urade, tov. delavke, služkinje, mizarji, kolarji, kovinarji, zidarji, tesarji, natakarike itd. V delo pa sprejme posredovalnica ru-

darje (100), izučene poštarje in telegrafiste za Srbijo (50), služkinje, čevljarje, cestne delavce, šivilje in delavce v tovarne za čevlje.

Iz Ljubljane.

1 Častniška aprobativna komisija v Ljubljani. Prejeli smo: V dnevniku »Jugoslavija« od 2. jan. e bil napaden g. podpolkovnik Fran Zwirn, mestni poveljnik v Mariboru, češ da je vzgajal svoje otroke v nemškem duhu, da dela za nemško stvar, da je prodal svoje slovensko in potem tudi nemško mišljenje itd. Na lasten predlog g. podpolkovnika Zwierna je častniška aprobativna komisija preiskala to zadevo in dognala, da so vsa očitanja v navedenem listu krivična in neopravičena. V svoji plenarni seji dne 1. februarja 1919 je komisija soglasno izrekla, da ni nikakega povoda, da bi se vsled navedenih obdolžitev postopalo proti g. podpolkovniku Zwiurnu, tem manj, ker se ni moglo od nobene strani doprinesti niti najmanjšega dokaza za omenjene obdolžitve. V Ljubljani, dne 4. februarja 1919. Bernot, nadporočnik, I. r., referent. Dr. Puc, kap. I. r., predsednik.

1 Častniška aprobativna komisija se je te dni preselila v samostan Nemškega viteškega reda na Kríževniškem trgu.

1 Nehajte z abstinencijskim gibanjem! Abstinencijsko gibanje je v Ljubljani čedalje bolj živahno in postaja že resna nevarnost za ljudsko zdravje, za narodno gospodarstvo ter mir in red v mestu. Če greš zvečer po ulici, opaziš mnogo ljudi, ki se gibljejo z ene strani ceste na drugo. Med temi gibajočimi postavami so moški in ženske, vojaki in civilisti, gospodje in priprosti ljudje. Videli smo celo nedoraslega dečka, ki se je gibal in opotekal po ulici. Skrajni čas je, da to gibanje enkrat prenehajo. Pozivamo vlado, naj izda naredbo zoper pijance in zoper gostilničarje, ki dovoljujejo, da se v njihovih hrčmah ljudje zastrupljajo z brezmerim pitjem.

1 Pomanjkanje stanovanj. Stanovanjska beda je v Ljubljani še tako razvita, da ni mogoče dobiti sobe za najdražji denar. Organizirana je prava kupčija pod roko z oddajo stanovanj. Zadnjič je bilo v nekem tiskalnem dnevniku naznanjeno, da se odda opremljena soba. Človek, ki je brez strehe, je s prvim iztisom lista, ki je prišel iz tiskarne, pohitel na dotični naslov, a je pri gospodarju dobil odgovor, da je soba že oddana in da so bili vsled istega inserata že štirje vpraševalci na stanovanju. Posredovalcem, ki bi bili pripravljeni najti primerno stanovanje, se ponujajo debele vsote denarja in celo sladkor, petrolej, riž, kava — same dobrate, ki jih ni dobiti v prosti trgovini. Najhujše je to, da temu zlu ni najti prave od pomoči. Pomagalo bi se le s tem, da se najde podjeten človek, ki bi začel graditi nove hiše, najboljše za eno družino, ali pa da se ustanovi stavbinska zadruga, ki bi svojim članom poskrbela za stanovanja.

1 Nemci se selijo. Maks pl. Samassa je prodal svojo vilo, hvarno in zvonarno Jadranski banki. S 1. februarjem je prešlo že vse obratovanje in poslovanje v roke

novoga gospodarja. Pl. Samassa se bo preselil v Dunajsko Novomesto.

Pojdimo, dvignimo prapor!

(Davorija gosposvetških ljudi, pisana v noči na 1. novembra 1918.)

Tamkaj, oj, tamkaj pod Krnskim gradom slovensko prisegal zvestobo je knez. Pojdemo, dvignimo prapor smeli — navalu postavimo tujemu jexl

Tamkaj, da, tamkaj pri Gospi Sveti nekdanje svobode je zrušen prestol. Pojdemo, dvignimo prapor smeli — da vsega ne zgrabi sovrag nam oholl

Tamkaj, oj, tamkaj nad rekoj Dravoj je naroda našega tožen spomin. Pojdemo, dvignimo prapor smeli — da rešimo svoje; proti jim pogin!

V. G.

Politična kronika.

p špartakovski strahovi. Berlinčane očitno zelo preganjajo. Sedaj so bojda opazili na hišah različna tajna znamenja, kroge, trikotke, črke in kдове kaj še vse. In uganili so, da so to znamenja špartakovcev za organizirano plenitev. Sedaj se boje, kaj bo. Ubogi pobiti špartakovci se pa najbrže tudi boje, kaj jim bo razljučen meščan še vse po krivem prišil.

p Madjarska demonstracija v Novem Sadu. Dne 25. t. m. je francosko posadko v Novem Sadu pregledal novi francoski poveljnik. Ob tej priliki so priredili majloštevili Madjari, večinoma judje, demonstracijo pred francoskimi četami; koralali so v sprevedu in nosili table z napisom: »Živila Francoska!« v francoskem jeziku, spodaj pa v madjarsčini: »Živila madjarska republika!« Zandarmerija je demonstrante razgnala in jih nekaj zaprla.

p Načrt za občinski volilni red v Nemški Avstriji določa: 1. Občine, z manj kot 2000 (dva tisoč) prebivalcev bodo vpeljale splošno, enako in tajno volilno pravico. Deželni zbor določa, ali obvelja za nje propore ali ne. Vpeljejo na novo tudi stalne revizorje za občinsko upravo. 2. Občine, ki imajo nad dva tisoč prebivalcev, bodo imele skoro gotove propore; sicer pa določi o volilnem redu občin z lastnim statutom konstituenta. 3. Dunaj dobi svoj volilni red. 4. O volilnem redu v kmetskih občinah odločajo le poslanci, voljeni v kmetskih volilnih okrajih.

p Viljemova usoda. Nemci pišejo: Hujskanja proti bivšemu nemškemu cesarju je vedno več. Razveseljivo pa je, da se množijo tudi glasovi, ki zavzemajo stališče proti temu hujskanju naših sovražnikov. 60. rojstni dan cesarja na 27. t. m. je dal mnogim nemškim ljudskim časopisom povod, da so se postavili pred vsem svetom na cesarjevo stran. »Tägliche Rundschau« piše: »Vlada, ki bi se ne postavila z vsemi močmi proti izročitvi cesarja, bi se odela s sramoto. Danes, ko je živi cesar v nesreči, naj kritika molči in samo čustvo udarnosti in skupnosti naj po-

dravi onega, ki je bil zadet od tako silnega padca. Ententa naj izve, da Nemčija, ki je praznovala dan 27. t. m. kot narodni praznik, noče biti izdajalka svojega bivšega cesarja. — Tako pišejo danes premagani Nemci in poleg tega revolucionirajo in zabavljajo drug čez drugega, da bi našli milost. Ne samo državne veličine, tudi pamet so izgubili.

Francoski vtisi iz Slovenije.

Francoski časnikar Charles Rivet, urednik pariškega lista »Temps« se je pred kratkim mudil v Ljubljani. Vtise, ki jih je dobil, je popisal v svojem listu takole:

Slovenci so prestali preizkušnjo svoje zrelosti, ko so v trenutku razpada avstro-ogrske monarhije nastopili s točno in temeljito akcijo. Prisiljeni, da skrivajo svoja čustva, so s tesnim srcem in izvrstno ponudni — a ne da bi to pokazali — opazovali zadnje drhljaje umirajoče monarhije. Po ljubljanskih kavarnah so se smejali v pest nad politično slepoto Dunaja, ki se iz socialno tako globoko segajoče vojne ni ničesar naučil. Meseca novembra, v trenutku avstrijskega poloma ob Piavi, so bili Slovenci v stanju, da začno funkcionirati kot samostojna država. Njihova, v naglici ustanovljena začasna vlada je hitela, da dobi vsa na jug in sever vodeča železniška pota v svojo oblast, in sicer tako da jih je v Ljubljani koncentrirala in z resnično spretnostjo velik del vojaških transportov in pratežev, ki so prihajali s fronte, odpravila naprej. Begunce je improvizirana narodna garda razorožila, zaloge vojaške intendantce so zaplenili, kar je pomoglo jugoslovanski državi do važnih materialij, do približno 300.000 pušk, do težke artiljerije, približno tisoč avtomobilov in ogromnih množin streliva.

Nekaj tednov po razsulu avstro-madžarskih sil, je pakt, ki je bil sklenjen med Ljubljano, Zagrebom, Sarajevom in Beogradom, postal resnica. Začela se je jugoslovanska organizacija, katere so se udeleževali in to je značilna podrobnost — mnogoštevilni mladi domoljubi, ki so tičali še v cesarski uniformi. Znak SHS je povsodi nadomestil cesarskega orla in latalno oznako »c. in kr.«. Germanska supremacija je bila premagana. Vihar nižje vrste je zadoščal, da je podl celotno umetno ugradbo diplomatske etikete, na kateri je bila Avstrija zgrajena.

Slovenske kavarne so oživele, glasovi, ki so bili štiri leta kakor mrtvi, so oživeli. Dunajska rekvizicija, to zatiralno sredstvo, ki med vojno ni nič zaostajalo za ruskim »špicelstvom«, se je za vedno končala. Končalo se je zatiranje čelaga tega naroda, ki je bil od prvega napada na francoske armade naš prijatelj.

Porazeni Hindenburg je postal za Slovence »Hindendurch«. V spomin jim prija čas, ko so, da bi se oteli berlinskim tujem, po kavarnah pod smrtno nevarnost italijanske »Corriere della Sera« ki so ga skrivoma prinašali železniški sprevodniki, ko so — enake oči in enaka srca kakor v Alzaciji — peli marziljezo. Peli so jo tiho, čisto tiho, da jih ne bi slišali biriči. In

potem je prišel dan premirja. Po Ljubljani se raznese prazna govorica, nemo-goča vest, kateri pa hoče vsak na vsak način verjeti: Angleži pridejo! ... Celotno mesto dirja ven na železniško progo čakat; celi dan vstrajajo ondi, da bi jim zaklicali nasproti svojo radost nad osvoboditvijo, v Trst odpošljejo 40 vozil, da jih v triumfu pripeljejo.

Od leta 1914. so našli tudi najprostejši Slovenci — nezavedajoč se vloge, ki so jo morali igrati — v dolgih tednih bojev, priložnost za premišljevanje. Nekega dne se je vzbudilo v njih pod avstrijsko livrejo slovanstvo, kakor v Čehih in Poljaki pri obrambi Lvova, ko so pod mestnimi zidovi peli »Hej Slované« in jim je padla puška iz rok, ko so jo slišali peti tudi Ruse. Ob setu 1918. so bili Slovenci zreli, preobraženi, gotovi, da začno življenje, ki jim je sedaj napočilo.

Žena.

Ž Pamet ali moda? Človek je suženj vseh mogočih dobrih in zlih sil v sebi in zunaj sebe. Ena taka — vsekakor zla — sila, ki mu vedno sedi za vratom, je moda. Moda ne samo v obleki, ampak v vsem dejanju in nehanju. Tako si mora človek tudi stanovanje urediti — ne po lastnem okusu in potrebi, marveč po modi. A ta moda je dostikrat skregana s pametjo. Pohištvo je narejeno za razstavo, ne pa za praktično rabo. Posebno neukusno in nepraktično je pohištvo v gotskem slogu, polno ostrih robov, okraskov in težko. Tako pohištvo zahteva pri snajenju silno veliko časa in truda, a s svojimi ostrimi robovi je posebno nevarno otrokom. Pohištvo bodi kolikor mogoče enostavno, praktično in ne pretežno, posebno ne stoli. Vsak kos naj služi svojemu praktičnemu namenu, ne pa samo očem ali k večjemu gostu. Mnogokrat domači človek ne sme sedeti ali ležati na divan — bogne daj! Raje nered v spalnici ali pa naj se muči mož ali gospodinja sama na neudobnem stolu — samo divana se ne dotakniti! Vzite takega malika vun in ga nadomestite z otomanom. Spalnica naj če le mogoče vselej služi samo nočnemu počitku; postelje naj se nikoli ne postavljajo skupaj, ker je to radi vdihavanja izdihanega zraka nezdruvo.

Ž Otrokovo spanje. Spanje je otroku tako potrebno kakor hrana. Čim daljše in mirnejše je spanje, tem večja je njegova korist za dušne in telesne sile otrokove. Buden se pa otrok nikoli ne sme valjati po postelji. Otroci od 2—3 let mora spati 14 ur na dan, od 4—6 let pa 12 ur. Vseeno je, ali otrok prespi te ure brez prestopke ali pa v prestopkih. Vendar je prav, da se otrok zlasti pozimi navadi spati od mraka do dne in gre po kosilu na mesto spat na izprehod. Predno spravimo otroka v posteljo, ga moramo umiti, počesati in mu izprati usta. Ko leže, naj se luč takoj ugasne; jarka svetloba spanje zelo moti. Nikoli naj bi otrok ne spal pri starših, ker prvič odrasel človek pri dihanju prikrajšuje otroku kisik, drugič je pa gorkota, ki jo proizvajata dve telesi drugo ob drugem, nezdruva.

Po svetu.

s Podrobnosti o Masarykovem življenju prinašajo nemški listi in pišejo, da je bil po dovršenih studijah kot domači učitelj pri vitezu Gomperzu, ki je bil mož globoke izobrazbe v umetnosti in filozofiji in je imel za ženo neko gledališko igralko. Taka družba je morala na Masaryka vplivati le dobro. Tam se je tudi zaročil z vzgojiteljico, ki je bila v isti hiši, a se je pozneje preselila v Ameriko. Masaryk je hotel, ko bi dobil zadostno gmotno podlago iti za njo in jo pripeljati nazaj v Evropo. Ta čas pa se je bavil s filozofijo in spisal monografijo o samoumoru. Nek imovit mož, ki je mislil na samoumor in mu je Masarykova knjiga v tem oziru zelo prav prišla, je zapustil pred smrtjo neznanemu pisatelju te knjige v oporoki malo premoženje, ki pa je bilo za filozofa dovolj veliko, da ga je storilo neodvisnega. Kmalu nato je ustanovil novo stranko.

s Igralec umrl. V Italiji je umrl eden največjih laških umetnikov Ermeto Novelli, ki je bil slaven kot tragik in kot komik in se je prvič izkazal v vlogi Shyloka v Beneškem trgovcu. Hotel je osnovati mednarodno šolo za dramatično umetnost.

s Grad Schönbrunn — vrtnarska visoka šola. Kot poročajo listi, se namerava spremeniti schönbrunnski vrt v vrtnarsko visoko šolo, ker je to eden najzorneje urejenih francoskih vrtov. V bližini pa je tudi dobro vzgojen vrt gradu Laksenburg, ki je v angleškem stilu. V zvezi s to šolo se bo ustanovil prvi veliki biološki inštitut.

s 104 milijone za gradbena dela je določila dunajska mestna občina, da nemudoma vsaj deloma odpomore brezposelnosti. Delo bo dobilo po tem načrtu 15.500 delavcev.

s Drakonični Angleži. Angleške oblasti na Nemškem kaznujejo prav občutno prestopke zoper zapovedi. Nekega gostilničarja, ki je dal dvema angleškima vojakoma proti strogi prepovedi kozarec piva, so kaznovali na en mesec ječe in 500 mark globe. Mnogo oseb so kaznovali z zapornom 14 dni do enega meseca in z globo 500 mark, ker so našli pri hišni preiskavi pri njih cigarete in mesne konzerve.

s Zračni promet. Čehoslov. tisk, urad poroča: Glasom »Tempsa« javlja, uradni italijanski komunik, da je v Albaniji med mestni St. Giovanni di Medua, Dračem, Valon, Santi Quaranta in Krlom uvedena redna dnevna zračna služba. Vsak dan in ob vsakem vremenu obratujejo na teh progah aeroplani s pošto in potniki na krovu.

s Zagoneten samoumor dveh Američank. Pri američkem Rdečem križu na francoski fronti sta služili dve Američanki iz odličnih njujorskih rodbin, Dorothy in Gladys. Vkrcale sta se na ladjo, da bi se prepeljali v Njujork. Na poti pa sta skočili skupaj s krovu v morje, da nihče ne vidi, zakaj.

s Usmrčenje vohunov v Londonu. Vohun je človek, ki mora biti vedno pripravljen za smrt. V londonski trdnjavi Dower so usmrtili več takih vohunov. V volašnicu Wellington so nekoč pripeljali častnika

nemške mornarice, ki se je imenoval Lody. Eden angleških častnikov mu je naznanil, da bo drugi dan v Dowru ustreljen. Nemškega častnika je pokrila smrtna bledest. Toda trudil se je, da ostane miren. Jed, ki so mu jo prinesli, je pojedel z apetitom. Drugo jutro se je mirno oblekel in šel na morišče, popivši čašico brandyja. Vojaki z nabitimi puškami so ga čakali. »Sodniki so bili pravični, zaslužil sem smrt,« je dejal Lody glasno in se zrušil pod streli mrtve na tla. Prav hladno je šel v smrt tudi nek mlad človek, ki je bil tudi v službi Nemčije kot vohun. Noč je prebil s svojimi rojaki in se šalil. Zjutraj je izpraznil v dušku steklenico šampanjca. Nato se je dal obriti in čedno opravit. Ko je bilo treba iti, je vprašal oficirja, naj mu dovoli, pokaditi cigareto do kraja. Ni si dal zavezati oči. — Neki drugi človek se je onesvestil, ko je zagledal puške. Morali so ga ustreliti v brezvestnem stanju. — Posebno hraber je bil neki žid. Ko so ga peljali na morišče, je pel neprestano popularni londonski napev neke pesmi in se šalil z vojaki, ki so ga peljali. »Pozdravite mi mojo Maro,« so bile njegove zadnje besede.

s »Kralj Sahare«. Pred kratkim so prinesli listi poročilo, da je umrl »kralj Sahare« od krogle svoje žene. Zdaj so prinesli inozemski listi podrobnosti o tem pustolovskem čudaku. Ta »kralj« se je imenoval Jacques Lebaudy. Njegov oče je bil tovarnar za sladkor, ki je zapustil ogromno premoženje, katerega pa je vdova odklonila, češ, da je pridobljeno po nepošteni poti in je raje živela od obresti svoje dote. Veliko premoženje je bilo razdeljeno med tri sinove. Prvi je živel z denarjem na ta način, da ga je spoznal ves Pariz, drugi je porabil lep del premoženja za brezuspešne tehnične eksperimente, tretji pa je bil Jacques, ki je porabil premoženje zelo modro. Leta 1903. je naenkrat bruhnila vest, da se je postavil na čelo neke ekspedicije in šel v še od nobene države anektirano Saharo, jo zavzel in se dal sklicati za kralja Sahare. Lebaudy je dal opremiti svojo ladjo »Frasquita« tako kot bojno ladjo, zbral številno pustolovskih mornarjev in zasadił svojo zastavo na ofriški obali, južno od Rio de Oro, sredi mavriškega ozemlja, kjer naj bi se pozneje sezidalo glavno mesto Sahare, ki ga je imenoval že naprej »Troja«. Toda ta stvar je žalostno končala. Domačini so izvabili mornarje v zaledje in jih ujeli. Kralj Sahare je zato potegnil sidro in se odpeljal proti Kanarskim otokom. Tam je zastavil vse moči, da bi se maščeval nad upornimi državljani Sahare; hotel je oborožiti še eno ladjo v ta namen. Pariško časopisje pa je med tem dvignilo cel halo. Vojni poročevalec Nandeanu pa je šel in je rešil jetnike sam z bogato odkupnino. To je dalo Lebaudyju še mnogo opravičil, zakaj mornarji in njih družine so ga tožili za odškodnino. Tako je zgubil vse veselje do krone. Vendar pa je obdržal dvornike vedno pri sebi in njegov nabočnik je poročal od časa do časa v Pariz o velikih načrtih svojega gospoda. Znano je tudi, da je nutil dirjati svoje konje z imenom in v barvah »Jacques I.«. O kraljici

Sahare zgodovina ne piše. To je bila čarobno lepa provensalka iz Avignona, pariška plesalka, ki pa je postala žena kralja Jacquesa I. Ona ga je tedaj spravila v napadu ljubosumja tudi s sveta.

s Deklamator je kradel. V Zagrebu so popadli in zaprli deklamatorja Evgena Pančerja, ki je v neki trgovini v Illici skozi dve leti pokradel mnogo svilenih bluz in halj v vrednosti čez 30.000 kron. Bil je agažiran v zagrebškem Kolozeju, kjer je zabaval zagrebško občinstvo, nato pa je naglo izginil raz odra v temnico.

s Najdražje božično drevo na svetu. Najdražje božično drevo na svetu je bilo l. 1878. izloženo v londonski kristalni palači. To je bilo umetno božično drevo, zelo visoko, sestavljeno iz več malih jelk tako spretno, da se je zdelo eno samo ogromno steblo. Ves London je hodil gledat to čudno drevo. Poleg tega pa je bilo tudi na vejah mnogo stvari razobešenih, pravijo, da nad 250.000 raznih predmetov. Veljalo pa je nad 100.000 kron.

s Niso poraženi? Pač, Nemci so poraženi, a »Alldeutsches Tagblatt« še stoji krepko na nogah in razmišlja, kako preubog je nemški jezik na psokvah. Včas si res težko pomaga iz zadrege. Pa eno lastnost ima: neupogljivo trmo, ki ga živi preko poloma v črnem okvirju. Če reče kdo a, reče on b, četudi je bil ta, ki je rekel a, ravno tak hlastač, a je hote ali nehoče sprevidel kako dejstvo. Za zgoraj omenjeni list pa ne eksistira ničesar. Listi pišejo, da je »kulturno delo v Alzaciji-Loreni za Nemce padlo in da sta ti dve deželi izgubljeni za vekomaj.« Neporaženi list trdi nasprotno. Vendar pa opisuje, da je bilo med ljudstvom vendarle nekaj nenemškega, neka nezadovoljnost, ki je izvirala od propagande hujšakcev. Hans iz Strassburga, ki piše tu, pravi, da je Alzačan opozicijske narave. Še pred vojno da so zabavljali nad »Švobenc« in kaj radi klicali: »Vive la France«. V Nemčiji so nosili rdeče kokarde in zastave, v Alzaciji-Loreni pa rdečo-bele-modre.

s Na trgu sv. Štefana na Dunaju je zmrznila. Pred par dnevi so našli v neki odprti telefonski celici na trgu sv. Štefana za cerkvijo starejšo damo mrtvo. Gospa je iskala v celici čez noč zavečja, pa je zmrznila. Dognalo se je, da je to vezalka Jožefa Strasser. — Danes, ko je mrtva, bi se morda našel kdo, ki bi dejal: Če bi bil vedel, vzal bi jo bil pod streho. Ona ne rabi več usmiljenja.

s Samoumor medicinke. V nedeljo popoldne se je izvršil na Dunaju samoumor medicinske slušateljice Roze Wandl. V njenem stanovanju so jo našli mrtvo. Rešilno društvo, ki je prihitelo, ni imelo drugega opravka več, kot da je konstatiralo smrt. Najbrž se je zastrupila. Vzela je kak strup, ki omami, najbolj gotovo morfij. Čemu je to storila, ni znano.

s Kaznovana ruska ljubezen. Regina Kastler iz Tučnika (Koroško) je imela z ruskim ujetnikom Ilijom Navel, ki je bil zaposlen v endotnih gozdovih, ljubzensko razmerje. Zaradi tega je prišla pred zatožno klobo. Bila je obsojena po paragrafu 516. državnega zakona zaradi prestopka javne navednosti na en mesec strogega za-

pora. Ko so naznanili obsodbo, so poudarili kot posebno obtežilno ogorčenje, ki je nastalo med ljudmi zaradi tega, ker se je pečala z moškim, ki je bil pripadnik nam sovražne države. — To se ni zgodilo danes. Pač pa v letu 1915. Tako poroča »Arbeiter-Zeitung«. Takrat pa je cenzura zabranila to notico.

s Kako je danes v Parizu? Več ko prihaja tujcev v Pariz, večja je draginja, se ve, ne tako kot pri nas. Seveda, če kdo plača z našim denarjem, pride to malo drago, ker računajo za en frank 3 krome in pol. Mesa je v Parizu dovolj in stane 1 kilogram 8 frankov. Kruh je na karte in poceni. Sladkorja je malo. Francoskih cigaret ni dobiti, a egiptčanskih je čez glavo dosti po 60 vin. za komad. Vžigalic je malo. Izvrstni čevlji stanejo od 50 do 90 frankov. Mla je dovolj. Drugih malenkosti, kot čokolade, je v Parizu v izobilju. Plaćati pa je treba za vse stvari, ki so dražje kot 4 franke, 10 odstotkov državne »luk-sus« doklade. V restavraciji se dobi vsega, vina so tu najrazličnejše vrste. Vsi lokali so zaprti ob 10. ali najkasneje ob 11. uri. Te ure se morajo držati do minute. Ples ni prepovedan samo v Parizu, ampak v celi deželi. Alkoholne pijače se vojaštvu sploh ne smejo prodajati, civilistom pa le v določeni množini in ob določenih urah.

s O »bolnem možu« in njegovih dedičih. Dolgo so zdravili bolnega moža ob Bosporu. Zdaj je padel njegov zdravnik, umreti mora tudi bolnik. Mohamed peti je pobral šila in kopita, zapustil Evropo — zadnji »dušmanin« — in se podal v Azijo. V mesto Konja, ki ima 50.000 prebivalcev. Dežela (kot so izvedeli žurnalisti iz leksikonu), je rodovitna in bogata na dobrem vinu, žitu, bombažu, tobaku, južnem sadiju. Živinoreja in poljedelstvo uspevata izbornu. Med temi ljudmi se bo sprehajal Mohamed peti, cesar Osmanov, gospodar zemlje in morja. Povabi lahko tudi svojega bivšega sovražnika, sedanjega prijatelja Ferdinanda bolgarskega, da bosta skupaj metulje lovila. »Bolni mož« je v Evropi umrl. Mesto pa, radi katerega in iz katerega je prišlo že toliko gorja in vojen, postane mesto vsega sveta, mednarodno, to je: Angleži ga bodo zasedli in upravljali. V časopisih stoji lepo: »Angleži prevzamejo policijsko in zdravstveno službo.« — Tako je vse v redu.

s Katanga. V pretečenem letu je bila končana angleška železniška proga Katanga v Afriki, ki veže dve važni točki Kapstadt in Bukama na gorenjem Kongu. Vsa daljava znaša 4272 km. S tem je dovršena zveza med južno Afriko in 96.000 kilometrov dolgim pasom onega dela reke Kongo, ki je sposoben za plovitbo. Od izliva Kongo se pride po reki sami do Bukama. Tako je mogoče priti po Kongu in notranji Afriki do Kapstadta. Ta železnica je bila dovršena v 4 letih zapovrstjo v 4 delih, vsako leto kos proge. Zadnji del, ki se je radi vojne zakasnil za eno leto, je zadel na velike težave. Proga je bila zgrajena od dveh angleških tvrdk in ene francoske družbe. Se proga 800 kilometrov manjka, da bo zveza iz Kaira v Kapstadt gotova.

Moja pot.

Zapiski kurirja, ki je hodil prepočasi.
(Dalje.)

Po kosilu istega dne je bil v Kolone-
levi pisarni generalni raport. Vsak je mo-
ral pokazati svoje dokumente, vsakemu je
povedal, kam gre in kaj mu je storiti. Tudi
mi smo prišli na vrsto.

Ti nesrečni Kolonell! Še enkrat nam
je zmočil vse one litanije kakor prejšnji
večer in še enkrat nam je obetal vislice.

Najbolj pa nas je skrbelo, ker je pri
zasliševanju stal poleg tudi italijanski ka-
rabinijerski častnik, ki je vlekkel na uho
vsako besedo, našo in Kolonečovo. Z ve-
teljem sem konstatiral, ko sem prišel iz
pisarne, da se me glava še drži in me tudi
»carabinieri« ni pojedel.

Nato nas je neki angleški poročnik
razdelil v dve skupini: prave Angleže sku-
paj, francoske vojne ujetnike, nas tri, polj-
skega Juda in nekega rumunskega pusto-
tovca posebej.

Prišli so zopet angleški avtomobili in
so odpeljali Angleže v Padovo, našo sku-
pino pa k francoski garniziji v Castel-
franco.

Bil sem v popolnoma novi družbi, ko
se je naš kamijon jel pomikati po ravni,
široki cesti proti zahodu.

A nič ne de, saj sem imel zavest, da
se peljem v francosko garnizijo, v
družbo nam Slovencem tako simpatičnega
naroda. Razložil sem svojima sopotovalec-
ma, da se nam sedaj ni ničesar več bati,
ker Francozi ne razumevajo prijateljstva z
vešali, ampak nas bodo na ta ali oni način
spravili čez mejo, v deželo nekdanjih mo-
jih študij, kjer sem prebil toliko lepih dni
in preedel pri knjigi toliko jasnih in tem-
nih noči. Mislil sem si, da bodo Francozi,
kakor sem si jih predstavljal jaz, ravnali
z nami tako, kakor to po vsej pravici za-
služi naše navdušenje za njih zmago in za
naš polom. Domišljal sem si, da mi bodo
francoski vojaški krogi ravno tako naklo-
njeni kot nekdanj v Grenoblu moja gospo-
dinja Madame Couchet, ki mi je kuhala
čaja in črne kave, kadar sem odhajal z do-
ma in prihajal domov od predavanj, dopol-
dne in zvečer. Stresla me je sicer misel, da
so to le domišljije, a vendar sem bil pre-
pričan, da nas Francozi ne bodo poslali
kar tako na vislice, kakor abnormalni an-
gleški kolonell.

Drčali smo dalje po cesti proti zaho-
du, kako daleč in kje je Castelfranco, ni-
smo vedeli ne mi, ne francoski vojaški, ki
so bili med tem podremali. Le par je bilo
ostalo čuječih, in z njimi sem se menil o
dolgočasnosti gornjeitalijanskih ravnin.
Eden izmed teh je bil zelo gostobeseden,
Zabavljal je čez Italijane, da se mi je to
zabavljanje zdelo naravnost provoka-
cija. »Torej ta-le mi nastavlja past,« sem
si mislil, »boljše je, da molčim. Obmolknil
sem, a francoski sopotnik je nadaljeval:
»Čemu nam je bila ta navlaka? Rabili smo
jih kot sobojevnike, a izkazali so se kot
balast, nepotrebna sodrga, ki kokodajsa
sedaj o zmagi na Pijavi, potem ko se niso
imeli z nikomur več bojevati in so napra-
vili izprehod do Trsta, naši pa so krvaveli

ob Marni in drugod. Brez Italijanov in z
Ameriko bi bili dosegli iste uspehe kot
smo jih tako. Les Italiens sont des lâches.
(Italijani so bojazljivi.)

Ce bi bil vedel, da mož govori od srca
in ni hlinbe v njegovih besedah, bi mu stis-
nil roko, krog vratu bi mu bil padel, tako
pa sem moral molčati in si misliti, da je po-
štenjak ali hinavec. Razmere, v katerih
smo bili in hodili, so bile vse drugačne,
kot da bi človek prodajal po svetu svoj
narodni sentimentalizem in oznanjal ljudem
evangelij narodnih pravic tega ali onega
naroda.

Mož je obmolknil, ponudil sem mu ci-
gareto in zapušila sva, molče in ne vede,
če res misliva oha isto in enako.

Videl ga pozneje nisem več, je li bil
človek ali bestija, ne vem. Mogoče pa le,
da je bil prvo, saj lagati vendar ni mogoče
s takim navdušenjem.

Bil se je naredil že skoraj mrak, ko
smo prišli v Castelfranco Veneto. Avto-
mobil je vozaril semintja po ulicah, nazad-
nje pa se je ustavil pred dolgim, zamaza-
nim poslopjem, kjer so rekli, da je divizijs-
ko poveljstvo.

Istopili smo vsi, vojaški in civilisti. Pri-
kazala se je na vratih oseba velikih brk
in strogega obraza. Bil je gospod sergeant
(narednik), ki je meril nas, prihajajoče re-
veže, s pogledom od vrha do tal. Peljal
nas je v dolg pritličen prostor, kjer je di-
šalo po konjih in suhem senu. Po dol-
gem ob stenah sta stali dve vrsti vojaških
postelj brez slammic. Gospod sergeant je
rekel, da sicer v tem prostoru ne ostanc-
mo, ker je rezerviran za — bolnike, da pa
moramo tu počakati nekega stočnika, ki
nas zasliši. (Dalje.)

Aprovizacija.

a Prodaja mesa na stojnicah. V čet-
tek mesarji ne bodo prodajali mesa, am-
pak šele v soboto.

a Aprovizacija. Državnim vpokojen-
cem (tudi njih vdovam in sirotam) se bo
oddajal v petek, soboto, ponedeljek in to-
rek 7., 8., 10. in 11. t. m. od pol 2. do 6.
ure zvečer v skladišču »Balkan« na Du-
najski cesti, krompir po 10 kg na ose-
bo. Kilogram stane 56 vin. Na vrsto pri-
dejo v petek stranke od A—K, v soboto
od I—M, v ponedeljek od N—S in v torek
ostale. Stranke naj prinesejo seboj drobiž.

a Krompir se deli v aprovizaciji juž-
ne železnice in sicer vsa na osebo spadajoča
kvrta. Opozorjamo, da se pozneje pri nas
najbrž ne bo več dobilo krompirja.

Operacijska kasetna in flauta

se po ugodni ceni proda. Naslov pove
1. Jugoslovanski anončni in infor-
mačni zavod Beseljak & Rožanc.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljate moja
najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva
kot: proti poljskim mišim K 5—, za podgane in miši
K 5—; osobito ostra pasta za podgane K 6—; za
ščurke 5 K; posebno močna tinktura za stenice 5 K;
uničevalec moljev K 2—; prašek proti mrčesom
2 in 4 K; tinktura proti ošem pri ljudeh 3 K; ma-
tilo za ali pri živini 2 K; prašek za ali v obleki
in perilu K 2—; tinktura za bolhe pri psech K 1'50;
tinktura proti mrčesu na anđlu in zelenjadi (uni-
čevalec rastlin) K 3—, — Pošljite po povzetju Za-
vod za eksport

M. Jünker, Zagreb 116, Petrinjska ulica 3.

Suhe gobe

kupuje vedno in v vsaki množini

M. RANT, Kranj

največja jugoslovanska izvozna trgovina suhih gob,
ki obstoji že nad 32 let.

Anončna

Ekspedicija v vse jugoslo-
vanske in inozemske
časopise.

Al. Matelič, Ljubljana
Kongresni trg štev. 3/1.

pisarna

Brezplač-
na sestava
učinkovitih inseratov
v vseh evropskih jezilih.

Deklica Elsalila.

Roman. — Napisala Selma Lagerlöt.

(Dalje.)

Kot sem ubog in reven, je pomislil Torarin, je za dekllico bolje, da gre z menoj, kot da ostane med temi ljudmi. V Marstrandu je mnogo bogatih meščanov, pa bo dekllica našla službo pri katerem izmed njih.

Prve dni, ko je prišla dekllica v mesto, je sedela in jokala od jutra do mraka. Zatovala je za gospodom Arnejem in njegovo hišo. Najbolj pa je težila za krušno sestro in rekla, da bi raje umrla ona, kot ta njena prijateljica.

Torarijeva mati ni dejala ničesar, dokler je bil sin doma. Ko pa se je podal zopet na pot, je rekla nekoga jutra dekllici:

»Jaz nisem tako bogata, Elsalila, da bi te mogla hraniti in oblačiti, da držiš roke križem in se udajaš žalosti. Pojdi z mano na mostove in uči se čistiti ribe.«

Tedaj je šla Elsalila dobi na mostove in je cel dan delala z drugimi ribaricami.

Te ženske so bile po večini mlade in vesele. Začele so se razgovarjati z Elsalilo in jo vprašale, čemu je vedno tako žalostna in molčeča.

Tedaj je začela Elsalila pripovedovati, kaj je doživela ono noč.

Pripovedovala je o treh razbojnikih, ki so prišli skozi dimnik v sobo in pomerili vse one, ki so ji bili dragi in dobri v življenju.

Ko je Elsalila to pripovedovala, je padla črna senca na mizo, za katero je stala in delala. Ko se je ogledala, so stali pred njo trije imenitni gospodje, ki so imeli široke klobuke z velikim perjem in svieno obleko, vezeno z zlatom.

Eden od njih, kot da je bil najodličnejši, bil je zelo blede, s pristrizeno brado in upadlimi očmi. Zdelo se je, kot da je bil pred kratkim bolan. Drugače je bil videti vesel in živahen kavalir, ki hodi po mostovih, da ljudje vidijo njegovo lepo obleko in lep obraz.

Elsalila je nehala delati in pripovedovati. Razpela je oči na široko in ga premostrila. A on se ji je nasmejal.

»Mi smo prišli sem, da te prestrašimo, dekllica,« je dejal. »Prosimo te, da nam dovoliš, da poslušamo tvoje pripovedovanje.«

Uboga Elsalila ni še nikdar v življenju videla takega človeka. Misli je, da ne bi mogla govoriti pred njim. Molčala je in gledala v svoje delo.

Tedaj začne tujec naenkrat: »Ne boj se, dekllica. Mi smo škoti, ki smo bili deset let v službi švedskega kralja, a smo sedaj dobili dopust, da potujemo domov. Prišli smo v Marstrand, da bi našli priložnost, da se popeljemo na Škotsko; ker so pa vse luke zamrznile, moramo poteti tu in čakati. Nimamo nobenega dela, zato hodimo po mostovih in se razgovarjamo z ljudmi. Bodo nam ljubo, dekllica, če bi slišali tvoje pripovedovanje.«

Elsalila je pomislila: Moram pokazati, da nisi tako reven, da ne bi govorila z visokim gospodom, Elsalila.

»Govorila sem o krvoprelitju v župnem dvoru v Solbergu,« je dejala Elsalila. »Mnogo je ljudi, ki govorijo o tem.«

»Da,« je dejal tujec, »a nisem vedel, da je kdo od ljudi gospoda Arneja rešil življenje.«

Elsalila je pripovedovala še enkrat o napadu divjih razbojnikov. Pripovedovala je, kako so se stari hlapci zgrnili okoli gospoda Arneja, da bi ga branili in kako je gospod Arne strgal meč raz stene in navalil na razbojnike, a so ga oni premagali. In stara župnikova soproga je dvignila meč svojega moža in udarila na razbojnike, a so se ji samo smejali in jo usmrtili. Ostale žene so se skrile za peč, a ko so bili moški mrtvi, so jih izlekli iz krivališča in pobili. »Poslednja, katero so ubili,« je dejala Elsalila, »je bila moja krušna sestra. Ona je preslila, naj ji prizanesejo. Dva sta hotela narediti to, a tretji je dejal, da morajo umreti vsi in ji je porinil nož v srce.«

Dokler je Elsalila govorila o umorih in o krvi, je stala trojica mož tiho. Pogledovali so se in pazno poslušali.

Elsalile jih ni niti enkrat pogledala, dokler je pripovedovala. Ni videla, da je imel človek pred njo oči in zobe kot volk. Ko je dokončala in posušila solze, se je ozrla vanj.

Ko so se pa njuni pogledi srečali, se je ves spremenil v obraz.

»Če si dobro videla morilce, dekllica,« je dejal, »bi jih lahko takoj spoznala, če bi jih srečala?«

»Nisem jih prav videla pri slabi svetlobi, ali z božje pomočjo bi jih spoznala. Vsaki dan molim, da bi jih dobila.«

»Kaj govoriš o tem, dekllica?« je vprašal tujec. »Saj praviš, da so mrtvi.«

»Da, to vem,« je dejala dekllica. »Vaščani so jim sledili od župnišča do ledu, tam pa je zmanjkalo sledu in zato mislijo, da so mrtvi.«

»A kaj misliš ti, dekllica?« je vprašal tujec.

»Jaz mislim, da so se utopili,« je odgovorila Elsalila. »Pa vendar molim vsak dan, da bi našli žive.«

»Zakaj želiš to, Elsalila?« je vprašal tujec.

»Rada bi bila, da so živi in bi jih bilo mogoče ujeti. Hotela bi, da so živi, da bi jim izrgala srce iz prsi.«

»Kako bi to napravila, ko si tako slaba, mala dekllica?«

»Ko bi bili živi,« je dejala Elsalila, »našla bi način, da bi jih zadela kazen. Hotela bi, raje iti v smrt, prej kot da bi dopustila, da ubežijo. Oni so močni, to vem, a meni ne bi ušli.«

Tujec se je nasmejal, Elsalila pa je udarila z nogo ob tla.

»Ko bi bili živi, bi se spomnila, da so mi oropali dom, tako da sem zdaj uboga dekllica, ki mora stati na hladnem mostu in čistiti ribe. Tedaj bi se spomnila, da so mi pobili vse, ki so mi bili dragi.«

Ko so videli srčnost te dekllice, so se

začeli švedski vojaki od srca smejati in šli svojo pot dalje. Krenili so preko pristanjšča v ozke ulice, ki vodi do trga. Čez dolgo, ko so bili že daleč, je slišala Elsalila, kako se smejejo glasno in porogljivo.

Prikazen.

Osem dni po oni noči je bil gospod Arne položen v rakev cerkve v Solbergu in v isti dan se je vršila preiskava o umoru.

Gospod Arne je bil zelo znan človek v Bohuslanu, pa se je na njegovem pokopu zbralo toliko ljudi s kopnega in z otokov, da se je zdelo, kot da se je zbrala vojska krog vojskovodje. Preko poliane med cerkvijo v Solbergu in Branchogu je šlo toliko ljudi, da ni bilo za stopinjo snega, ki bi ne bil pohojen.

Pozno po noči je dospel Torarin v Solberg. Tekom dneva se je razgovarjal z mnogimi ljudmi. Vsem je pripovedoval o smrti gospoda Arneja. Bil je tudi na Thing-trgu, kjer je moral izprazniti več čač piva s potniki, ki so prišli od daleč.

Torarin je bil truden, pa se je vlekel na voz. Bil je žalosten radi smrti gospoda Arneja, a ko je prišel blizu župnikovega dvora, so bile njegove misli še težje. »Grim, psiček moj,« je dejal, »če bi bil veroval v oni predznak o nožih, bi bil lahko preprečil nesrečo. Meni je tako težko pri duši, kot da sem sam pomagal spraviti gospoda Arneja s sveta. Zapomni si dobro, kar ti rečem: če bom drugič slišal kaj takega, bom veroval in se po tem ravnal.«

Medtem, ko je Torarin ležal na vozu, je konj iz navade sam krenil na dvorišče župnišča. Ko se je konj ustavil, se je dvignil Torarin in pogledal krog sebe. Zgrozil se je ob misli, da se nahaja na dvorišču hiše, kjer je bilo pred tednom umorjenih toliko ljudi.

Popadel je uzde in hotel obrniti konja na pot, a v tem trenutku ga je nekdo potrepal po ramenih in on se je ozrl. Pred njim je stal stari Olot, konjar, ki je dolgo časa služil na župnem dvoru.

»Kaj misliš takoj domov, Torarin?« je vprašal starec. »Pojdi v hišo! Notri sedi gospod Arne in te čaka.«

Torarin ni vedel, ali bedi ali sanja. Olot, konjar, je stal živ in zdrav pred njim, a pred osmimi dnevi ga je videl, kako je ležal med ostalimi z veliko rano na vratu.

Torarin je popadel čvrsto uzde. Misli je, da je najbolje, če odide takoj. Toda Olot ga je držal za roko.

»Ne upam se motiti gospoda Arneja ob tako pozni uri,« je odvrnil Torarin po kratkem razmišljanju. »Konj je zavozil sem, da niti vedel nisem. Sed bom dalje in prenočil v kaki krčmi. Če želi gospod Arne z menoj govoriti, bom prišel jutri.«

Udaril je z bičem, hlapec pa je skočil in ustavil konja. »Ne bodite trmast, Torarin,« je dejal starec. »Gospod Arne se ni v postelji, za mizo sedi in te čaka. To veš, da najdeš tu boljše prenočišče, kot v vsi okolici.«

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cenčič.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.